KIERKEGAARD SER HEDWIG SCHULZE

Det skulle vise sig at blive en særlig aften for forfatteren og filosoffen Søren Kierkegaard (1813-1855), da han fredag den tredje eller fredag den tiende december i 1841 klokken atten satte sig til rette i et af sæderne i Staatsoper Unter den Linden i Berlin for at overvære en opførelse af Wolfgang Amadeus Mozarts (1756-1791) opera "Don Giovanni" (1787), der, som det fremgår af bladet "Die Allgemeine musikalische Zeitung", blev opført en række gange i anledning af Mozarts halvtresårs dødsdag den femte december.

Søren Kierkegaard hørte "Don Giovanni" sunget på tysk og med recitativer, sidstnævnte var ikke noget, han var vant til fra Det Kongelige Teater i København, hvor den forbindende tekst ikke blev sunget, men talt.

Efter at Søren Kierkegaard havde hørt ouverturen, som han i sit essay "De umiddelbare erotiske stadier eller det musikalsk-erotiske" fra dobbeltværket "Enten-Eller" (1843) kalder for "et fuldendt mesterværk", hørt Leporello i operaens åbningsscene klage over, hvor dårligt han er aflønnet af Don Juan, set Don Juan på flugt, efter at han har forsøgt at voldtage Donna Anna, set Don Juan dræbe Donna Annas fader, Kommandanten, hørt en duet med Donna Anna og Don Ottavio, træder Donna Elvira ind på scenen i sit rejsetøj og synger en arie om, at hendes hjerte er gået i stykker, og at verden er mørk på

grund af Don Juans manglende kærlighed til hende.

Donna Elviras parti i Mozarts "Don Giovanni" blev på operaen i Berlin begge de nævnte aftner sunget af den dengang seksogtyveårige sopran Hedwig Schulze, og i et brev til Emil Boesen fra den fjortende december 1841 skriver Søren Kierkegaard, at hun har en slående lighed med

> "en vis ung pige",

underforstået hans tidligere kæreste Regine Olsen, og at det indvirkede ubehageligt på ham at se hende i netop rollen som Donna Elvira, som en pige der er forført og forladt. Eller som Søren Kierkegaard skriver om hende i et af sine notater fra Berlin:

> "Her i Berlin udfører en demoiselle Hedwig Schulze, en sangerinde fra Wien, Elviras parti. Hun er ret smuk, determineret i sin optræden. Hun har i gang, højde, påklædning – sort silkekjole, bar hals, hvide handsker – en påfaldende lighed med en ung dame, jeg har kendt. Det er dog et besynderligt tilfælde. Jeg måtte ordentlig anvende lidt magt mod mig selv for at fordrive dette indtryk."

Den lighed, som Søren Kierkegaard taler om mellem Hedwig Schulze og Regine Olsen, havde med deres måde at bevæge sig på, deres højde og deres påklæd-

ning, samt, må vi antage, tillige hvordan de så ud i ansigtet. Vi kender til et portræt fra 1840 af den da attenårige Regine Olsen, der er malet af portrætmaleren Emil Bærentzen (1799-1868), som Søren Kierkegaard i øvrigt – mens han var i Berlin – bad Emil Boesen snakke med for at få oplysninger om hende, og til et billede af den Hedwig Schulze i tyverne fra Karl Theodor von Küstners bog "Album des königl. Schauspiels und der königl. Oper zu Berlin für die Zeit von 1796 bis 1851" (1858). Umiddelbart synes ligheden ikke påfaldende, men ser man nærmere på deres hager, næser og pander synes der at være en vis lighed.

Da Søren Kierkegaard kom til Berlin, havde han Regine Olsen i frisk erindring. Fortællingen om deres forhold begynder en forårsdag i maj 1837, hvor han for første gang møder den smukke, yndige og indtagende Regine Olsen hos enkefru Cathrine Rørdam på Frederiksberg, hvor han ofte kom på besøg. Tre år efter – en septemberdag i 1840 – gik Søren Kierkegaard hjemmefra med det forsæt at spørge Regine Olsen, om hun vil forlove sig med ham, eller som han skriver i sine efterladte papirer:

"Nu skal det afgøres".

Mødet (og senere bruddet) med Regine Olsen har Søren Kierkegaard beskrevet i sine efterladte papirer og i (let) ændret form anvendt i "Forførerens Dagbog", fra første del af dobbeltværket "Enten-Eller" (1843), som han skrev dele af i Berlin.